

Komizm w literaturze.
Studia w perspektywie komunikacyjnej
Aleksander Głowczewski

Studia poświęcone komizmowi literackiemu, które złożyły się na zawartość tej książki, powstawały, przynajmniej w jakiejś swej części, jako efekt namysłu nad kondycją człowieka, nad zasadami, którymi określa on swoje bycie-w-świecie i nad tym, w jaki sposób literatura odnosi się do tych zagadnień: jak kształtuje samoświadomość jednostki, jakich udziela odpowiedzi, gdy pyta o sens istnienia, o wartości, którymi ten sens jest „obudowywany”, co znajduje, gdy pochyla się nad ludzką słabością i przed ludzką wielkością. Komizm jest tu postrzegany jako rodzaj aksjologicznego „gestu”, który wykonuje literatura w stronę swojego odbiorcy, jako domagający się odczytania znak, odsyłający czytelnika w stronę sfery wartości, w stronę rzeczywistości, której częścią jest owa sfera i w stronę człowieka, który, dzieląc się swoim doświadczeniem świata, wartości te poprzez dzieło w jakimś celu komunikuje. Gest ten ma przede wszystkim walor poznawczy, jest zaproszeniem do wspólnego (roz)poznawania bytu i bytowania oraz do poszukiwania aksjologicznych punktów orientacyjnych, miejsc, w których spotykają się myślowe horyzonty ludzi mających „kłopot z istnieniem”. Komizm, „przechodząc” przez relacje komunikacyjne łączące nadawcę dzieła, samo dzieło i jego odbiorcę, orzeka coś o świecie: przynosi jakąś myśl, która swoją „mocą” transcenduje poza granice utworu i chce stać się prawdą, być częścią rzeczywistości.